

## REKOMENDACIJOS VERSLUMO UGDYMO VEIKLOMS VYKDYTI

### Technologinių gebėjimų ugdymas

Telšių ir Zarasų rajono savivaldybių atviruose jaunimo centruose 4 mėn. veikė technologinių įgūdžių kempeliai, kuriuose buvo sukurta technologinė aplinka naudojant šiuolaikines technologines kūrybos laboratorijas „Robolab“. Naudojant robotus kaip motyvacines priemones mokymuisi per patirtį ir darbui komandose bei asmeninių kompetencijų ugdyme. Kiekviename technologiniame kempelyje buvo apmokyti 2 jaunimo darbuotojai dirbti su 4-10 jaunuolių grupe technologinės kūrybos laboratorijoje. Apmokyti jaunimo darbuotojai toliau patys veda užsiėmimus atviro jaunimo centro lankytojams naudojant „Robolab“. Jaunimo centruose vyko technologinių gebėjimų ugdymo kaip priemonės verslumo skatinimui pristatymai savivaldybės atstovams. Šių pristatymu metu vyko diskusijos, kurių tikslas bus tobulinti esamą veiklą ir pateikti rekomendacijos šios veiklos integravimui ir tęstinumui savivaldybėse. Atsižvelgiant į projekto metu dalyvių išsakytus pastebėjimus, teikiame šias rekomendacijas:

- Labai didelis dėmesys turi būti skirtas robotikos užsiėmimų viešinimui, kadangi ši veikla savivaldybėse buvo visai nauja, todėl ji turėtų būti daugiau reklamuojama mokyklose ir pan., norint pritraukti daugiau jaunų žmonių.
- Jaunimo centrai turėtų labiau bendradarbiauti su vietos verslininkais. Kviesti juos į robotikos užsiėmimus, išklausti, su kokiomis technologinėmis problemomis jie susiduria savo versle. Taip pavyktų užmegzti konstruktyvų vietos jaunimo ir verslo bendradarbiavimą ir, pasitelkus robotikos kempelio įrangą, jaunimo idėjas paversti veikiančiomis paslaugomis, reikalingomis verslui.
- Kadangi verslo srities atstovai nori matyti konkrečią, apčiuopiamą naudą, todėl tikslinga organizuoti susitikimus su verslininkais ir jiems pristatyti konkrečios verslo srities situacijos modeliavimo galimybes.
- Organizuoti konferencijas savivaldybėse, pristatant robotikos ir verslo partnerystę tam, kad sudominti vietos verslininkus.
- Atviruose jaunimo centruose skirti robotikos užsiėmimams atskirą erdvę.
- Skleidžiant informaciją apie robotiką, jos galimybes, bendradarbiauti su VšĮ „Versli Lietuva“ ir „Investuok Lietuvoje“ organizacijomis.
- Tokio pobūdžio projektus įgyvendinti ir kitose savivaldybėse, kadangi robotikos kempelio rezultatai buvo itin teigiami.

### Pažink gamybą kitaip

Veiklos metu preliminariai buvo atrinkta po 30 dalyvių 10-yje Lietuvos rajonų. Atrinkti dalyviai 2015 metų balandžio – birželio mėnesiais dalyvavo vizituose, kurių metu buvo sudarytos sąlygos susipažinti su 2-3 vietos gamybos įmonių veikla. Jaunuoliai ir jaunimo politikos formuotojai turėjo galimybę užduoti klausimus verslininkams, pasisemti patirties iš įmonės vadovų ir darbuotojų. Renginių metu dalyviai susipažino su pagrindiniais regionų plėtros ir verslo etapais, su regione veikiančiais pramoniniais verslo subjektais. Sudalyvavę vizituose dalyviai bendroje diskusijoje kartu su savivaldybių jaunimo reikalų tarybų nariais, verslininkų asociacijų nariais kartu diskutavo apie kokybiškos praktikos atlikimą, kryptingą specialybės pasirinkimą, kuris būtų naudingas tiek jaunuoliui, tiek savivaldybei. Atsižvelgiant į diskusijų rezultatus teikiame šias rekomendacijas:

- Organizuoti išvažiuojamuosius vizitus į įmones, kurių metu dalyviai galėtų tiesiogiai susipažinti su darbo specifika.
- Skirti daugiau dėmesio skatinti jaunus žmones užsiimti ta veikla, kurios rajone yra trūkumas.

- Profesinis ugdymas bei karjeros konsultavimas mokyklose turėtų būti prioritetas, kadangi šiuo metu apie 60-85 % projekte dalyvavusių moksleivių nežino tiksliai ką norėtų ir ką galėtų studijuoti.
- Naudoti inovatyvesnias priemones pasiekti jaunimą – t. y. facebook'o komunikaciją ir video konferencijas, kurių metu įmonių vadovai galėtų pasakyti kokių darbuotojų jiems reikia, kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti tos profesijos atstovas ir kokias kompetencijas tos srities darbuotojas įgauna.
- Darbo biržos atstovams dažniau rengti viešus susitikimus, pristatymus mokyklose, daugiau informuoti apie savivaldybėje trūkstamas ir perteklines profesijas, rengti mokymus, kaip paruošti gerą gyvenimo aprašymą ir kaip tinkamai pasiruošti darbo pokalbiui.
- Savivaldybėje įsteigti verslo konsultanto pareigybę, kad žmonės, turėdami verslo idėją, turėtų į ką kreiptis, daugiau informuoti visuomenę apie savivaldybėje veikiančią Verslo rėmimo programą.
- Pasiūlyti mokykloms per ekonomikos pamokas simuliuoti verslą (taip jaunas žmogus praktiškai sužinotų, kaip kurti verslą).
- Įsteigti Jaunimo darbo centrą, kuriame jauniems bedarbiams būtų plačiai skleidžiama informacija apie galimybę savanoriauti.

### **Video mokomieji seminarai**

Projekto veiklos metu buvo parengtas 13-os video seminarų ciklas (video seminarų nuoroda - [https://www.youtube.com/playlist?list=PLsyvu\\_QYBjxhvynzWpTKWczmy9SIUrScp](https://www.youtube.com/playlist?list=PLsyvu_QYBjxhvynzWpTKWczmy9SIUrScp)), kuris 2015 metų birželio mėnesį buvo pristatomas 10-ties rajonų savivaldybių verslo informacijos centruose. Įvyko susitikimai, kuriuose jaunimas, savivaldybės ir kitų valstybinių įstaigų atstovai diskutavo apie inovatyvias priemones, kuriomis galėtų būti skatinamas jaunimo verslumas rajone, kaip būtų galima ugdyti jaunimo verslumo kompetencijas mažesniuose miesteliuose. Taip pat susitikimų metu buvo pristatyti sukurti video seminarai. Atsižvelgiant į projekto metu dalyvių išsakytus pastebėjimus, teikiame šias rekomendacijas:

- Įsteigti jaunimo organizaciją, būsiančią tarpininku tarp jaunimo ir verslo sektoriaus, kuri rinktų informaciją apie verslininkus, kurie būtų tinkami ir norintys tapti jaunimo mentoriais; organizuotų „šešėliavimą“ įmonėse per socialines valandas. Taip pat surinktų sąrašą įmonių, kurios sutiktų prisidėti prie verslumo plėtros, sukurtų duomenų bazę su verslininkų kontaktais ir terpe jauniems žmonėms konsultuotis su verslininkais.
- Mokyklose bei neformalioje erdvėje rengti praktinius verslo kūrimo užsiėmimus, simuliacijas.
- Sukurti rajono verslumo kalendorių / žemėlapi, kuriame būtų surinkta visa informacija apie vykstančius renginius, įmonių kontaktai.
- Sukurti sąlygas savanoriauti ir atlikti praktiką įmonėse, taip pat rengti ekskursijas į įmones, kuriose mokiniai susipažintų su įmonės veikla bei sužinotų, kokie procesai atliekami.
- Organizuoti verslo mugės, kuriose vyktų VEMP verslo čempionatai, gyvoji biblioteka, būtų pasakojamos sėkmės ir nesėkmės istorijos, pristatomas produkto ar paslaugos realizavimo kelias (tai būtų informacinė stotelė, nukreipianti jaunimą).
- Kurti lengvatas, kurios skatintų jaunimo verslumą (mažesnės apimties verslo paskolos / paramos arba verslo dalinį finansavimą).

### **Mentorystės tinklo plėtra**

2015 metų kovo – birželio mėnesiais Lietuvos dešimt savivaldybių dalyvavo projekto veikloje „Mentorystės tinklo plėtra“. Buvo įgyvendinta 20 renginių-diskusijų (po 2 savivaldybėje), kuriuose preliminarieji dalyvavo po 30 dalyvių. Renginių metu dalyviai diskutavo su vietos verslininkais, buvo pristatytos sėkmingiausios vietos verslininkų istorijos, generuojamos verslo idėjos, nagrinėjami galimi mentorystės tinklo plėtros aspektai savivaldybėje. Atsižvelgdami į projekto metu dalyvių išsakytas problemas, prašymus ir siūlymus, rekomenduojame:

- Organizuoti susitikimus susijusius su verslumu, kurių metu dalyviai galėtų tiesiogiai susipažinti su verslu, jo kūrimo strategijomis ir bendrauti su verslininkais – mentoriais.
- Naudoti inovatyvesnias priemones pasiekti tiek jaunimą, tiek verslo atstovus – pvz., [www.jaukumentoryste.lt](http://www.jaukumentoryste.lt) komunikaciją, kurios metu galima ieškoti mentoriaus ar tapti juo pačiu. Jaunimas galės siūlyti savo idėjas verslininkams, o verslininkai padėti jaunimui plėtoti savo idėjas, kurios taptų verslu.
- Ugdymo įstaigose skatinti mokymus, konsultavimus apie mentorystės sampratą, jos vystymąsi įvairiose srityse, kaip tapti mentoriumi ir ko reikia juo būnant. Juk mentorius privalo ne tik rodyti pavyzdį, bet ir padėti suprasti, kaip pasiekti tam tikrus dalykus.
- Įdiegti mentorystės programą, kuria siekiama platesniame kontekste ugdyti išmanumą, perduoti turimas žinias, palengvinti integraciją naujoje socialinėje ar kultūrinėje aplinkoje.
- Galimos priemonės, skatinančios jaunimą po mokslų grįžti: pagalbos suteikimą ieškant praktikos vietų, absolventų duomenų bazės sukūrimą, įmonių/įstaigų atvirų durų dienų rengimą, kontaktų mugių organizavimą, neformalių klubų steigimą, paramos teikimą įsigyjant pirmą būstą, jaunimo užimtumo skatinimą, didesnio dėmesio neformaliajam ugdymui skyrimą.
- Būtina skatinti ir remti jaunimo verslumą skatinančias priemones, rengti besimokančio jaunimo įdomiausios verslo idėjos ir geriausio verslo plano konkursus.